

LES LLUITES SOCIALS I LA VAGA DE 1947 A MANRESA

Emilià Martínez

Com sap, o deu saber, tot aquell que s'hagi preocupat poc o molt pels afers socials i sindicals, el Decret que considera les vuit hores com l'horari oficial de treball a l'Estat espanyol, fou aconseguit, finalment, gràcies que era un dels punts bàsics exigits quan la famosa "vaga de la Canadència" (1919) que tants d'esforços, que tants de sacrificis, que tantes víctimes costà a la militància cenequista d'aleshores. Els sindicalistes d'avui, del sector que sigui, per dificultats que trobin en la seva tasca, mai no podran tenir la més mínima idea del que fou la lluita sindical d'aquell temps: ni la Patronal amb tot i el seu inesgotable afany de beneficis, ni l'Autoritat, ni l'Església, ni la Força Pública d'ara no s'assemblen de res a aquella Patronal sense entranyes, sense el més petit sentiment humà; ni aquella Autoritat tan autoritaríssima amb els de baix i tan amable i liberal amb els de dalt; ni aquella Església al costat sempre dels rics; ni aquella Força Pública envestint brutalment contra els obrers a la més petita exigència d'aquests als "amos", no són el que eren als primers anys del segle, ni de bon tros...

Se m'ha demanat a vegades com era possible una lluita tan difícil i, no obstant, tan continuada, amb tants de sacrificis i tanta permanència a la palestra, amb tanta voluntarietat (a la C.N.T. no hi va haver mai cap càrrec pagat, s'abonaven les despeses que ocasionés el càrrec i prou) i sense cap esperança de premi ni de compensació... Doncs sí, hi havia una mena de compensació pel sosteniment de la fe en la lluita: l'ambient d'idealisme,

d'heroisme romàntic contra la injustícia social que es respirava entre nosaltres; la puritania moral, malgrat les rares però inevitables excepcions; l'ambient d'altruisme i solidaritat profunda; el sentiment intens de germanor que es respirava entre nosaltres malgrat que, de tant en tant, es produís alguna discussió aspra -com a tot arreu, inevitable-; la fe íntima i comú en el compliment del deure al servei d'una espècie de "santa causa": la de l'emancipació i dignificació, del treballador, persona humana digne de respecte i consideració com qualsevol altra però befada, menystinguda, maltractada i explotada pitjor que una bèstia (pitjor, perquè les bèsties, almenys, se les sol alimentar bé). Això compensava, donava fe i coratge per continuar a la bretxa. Dir "company", "aquest company" o "és un company" entre nosaltres era tant com dir home de vàlua, lluitador, digne de confiança i estimació, germà frater i entranyable.

I fou per aquest esperit de servei incondicional a la C.N.T., net totalment d'egoisme, mena de fe religiosa (però sense l'esperança egoista d'un premi celestial) que, malgrat la terrible repressió existent, que ja a finals de l'any 42 tornava a funcionar l'Organització a bona part dels treballs de Manresa i que, descoberta per l'estesa d'espietes i els esbirros franquistes, detingueren una colla de gent (per poc coneguda lliurada de la "crema" anterior) entre els quals hi havia els germans Bruno, el conegut entre nosaltres com "el Jep de la pipa" i algun altre als quals deixaren molt mal parats a cops i maltractes de tota me-

na. No obstant, ja cap a l'any 46, hi tornava a haver endegada altra vegada l'Organització i molt més extensa encara -de ferroviaris només ja cotitzaven un centenar- la qual, descoberta de nou, -era fatal- detingueren una vintena de companys -entre els quals m'hi trobava- als quals es maltractà i apallissà de la manera més brutal que hom pot imaginar. De tal manera que un d'ells morí al cap de pocs dies i l'altre uns tres mesos més tard però d'una mort més terrible encara: a més a més de les tortures sofertes es tornà com boig, intentà suïcidar-se per dues vegades, i morí desesperat pensant que no havia estat prou fort per resistir els maltractes, les tortures, i havia "cantat", és a dir, l'ique havia fet de "xivato"! Aquest xicot es deia Lorente de cognom, era fundidor a ca l'Ubach i sembla que l'apreciaven molt per la seva meticulositat en el treball. El vell Ubach ho deia així. Un altre, el "Jep de la pipa" que l'atrapaven per segona vegada, el deixaren mig mort i, entre d'altres coses, li trencaren la mandíbula inferior, motiu pel qual va haver d'estar més de dos mesos alimentant-se només amb líquids. I un altre, anomenat Serra, Víctor Serra, viu encara però mig cec, el varen nafrar per tot arreu, però sobretot a l'esquena, que va haver d'estar una colla de dies dormint de panxa avall perquè tenia l'esquena tota feta una llaga. Encara li deuen quedar senyals, suposo.

Malgrat la repressió ferotge, la vigilància i persecució constant de la gent cenetista més o menys coneguda, n'hi havia molts d'altres camuflats, desconeguts encara i simpatitzants -entre ells moltes dones- rebels, per naturalesa, a la injustícia i la gent, en general, indignada per les condicions en què les obligaven a treballar, sobretot al Fabril on la Patronal, aprofitant l'ocasió de l'aixafament sindical, havia tornat a imposar els sous i les altres condicions de treball d'abans de la República i, per tant, la gent no gua-

nyava ni per pagar la curta ració de teca que els pertocava, així que el malestar i la indignació creixien contínuament fins que algú, espontàniament, cridà: "això no es pot aguantar més, la la vaga! la la vaga!" I tothom parà al moment, i totes les màquines quedaren quietes, en poca estona; i d'una fàbrica a l'altra passà la veu tan ràpidament que en qüestió d'una hora tot el Fabril de Manresa quedà parat en vaga de "braços caiguts", és a dir, s'estigueren al peu de les màquines sense fer-les anar.

Aquesta vaga sorprengué i indignà tant allò que en deien "autoritats" franquistes, que feren tancar les fàbriques amb la gent dintre, les rodejaren de guàrdies de tota mena (fins i tot falangistes i requetès armats) amb ordres que no entrés ni sortís ningú fins que les màquines anessin. Però la gent no s'espantà, dones i homes resistiren tot i que restaven sense menjar moltes hores ja que no es permetia entrar-los ni menjar ni beure. Aleshores, agafaren unes quantes dones de les vaguistes, a bell "bulto", recolliren una vintena de coneguts cenetistes (entre els quals m'hi trobava jo, naturalment), que, per cert, no teníem res a veure amb la vaga, ens amanillaren de dos en dos, ens portaren a la Plaça Gran, davant l'Ajuntament, en fila i a la vista de tothom com a bèsties estranyes -tothom que passava s'hi parava a mirar-nos- durant unes tres hores, després ens pujaren sobre camions emmanillats d'aquella manera i ens passejaren per tot Manresa fent córrer que ens portarien a Barcelona i la passaríem malament si les fàbriques no anaven altra vegada. I així fou, l'endemà en un autocar petit i vell, més que justos, amuntegats, ens portaren altre cop a la Model, d'on alguns de nosaltres feia poc que havíem sortit d'una llarga estada. Però les dones resistiren, continuaren resistint (encara quedava quelcom del caliu rebel de passades lluites) fins que la Patronal i

allò que en deien "Autoritats" (?) afluïxaren i, si no obtingueren augment de sous, almenys sí millorament de feines i la creació d'un "Economato Textil" mitjançant el qual cada treballador obtindria una ració de queviures a meitat de preu: l'altra meitat la pagaria el patró corresponent. Encara existeix l'"Economato".

Aquesta fou l'última lluita important de la gent cenetista ja vella, cansada, esgotada en la seva majoria. Després, pocs anys després, i com que l'ambició dels patrons (o empresaris com es diu ara) no té fre i, per tant, la lluita sindical s'imposa, no es pot deixar, altra gent, gent jove i arriscada també sens dubte, reemprengueren l'acció sindicalista de nou, però ja amb altres banderes, normes i consignes: l'ambient havia canviat i canviaria encara més. Quan cap al 76 vam tornar a reorganitzar la C.N.T., teníem al nostre entorn un clima i un paisatge social ben diferent del de primers de se-

gle, ja no eren necessaris ni oportuns les exigències ni el radicalisme anàrquic d'aquell temps. Havia arribat l'hora del parlament, dels pactes, dels convenis, de l'entesa per ambdues parts. Les lluites anteriors i, finalment, la guerra fou també una bona lliçó per als patrons.

Per la vaga de la "Canadenca" vam guanyar, entre d'altres millores, la jornada oficial de les vuit hores (que molts anys es passaren pel baix ventre) però també els pistolers del Lliure que deixaren estesos pels carrers un centenar de companys (no una dotzena com creu algú) i el "lokaut" o vaga patronal de tres mesos...

Esperem que aquells sacrificis (persecucions, detencions, apallissaments, presó, misèria, llei de fugues, etc., etc.), que aquell heroisme de tants homes bons, nobles, honestos, altruistes lluitant i morint-com Jesucrist- per la Justícia social, ja no siguin necessaris i no tornin mai més.